

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV EXPERIMENTÁLNÍ TVORBY

DEPARTMENT OF EXPERIMENTAL DESIGN

SLOVÁCKÉ DIVADLO I.

THEATRE OF SLOVÁCKO I.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Jakub Frolík

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

MgA. Svatopluk Sládeček

BRNO 2018

VYSOKÉ UČENÍ A U TA
TECHNICKÉ
V BRNĚ

Zadání diplomové práce

Číslo práce: FA-DIP0045/2017
Ústav: Ústav experimentální tvorby
Student: Bc. Jakub Frolík
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: Architektura
Vedoucí práce: MgA. Svatopluk Sládeček
Akademický rok: 2017/18

Název diplomové práce:

Slovácké divadlo I.

Zadání diplomové práce:

Předmětem diplomové práce je umístění a návrh divadelní budovy v organismu regionálního centra — města Uherského Hradiště. Uherské Hradiště má 38 007 obyvatel/aglomerace/, je spádovým centrem Moravského Slovácka / 200 tis. obyvatel — oblast vymezena městy Kroměříž, Zlín, Kyjov, Hodonín / Divadlo má 8 tis. předplatitelů, nejvíce v ČR. Stávající divadelní budova sídlí v pronajatém objektu Sokolovny na Tyršově náměstí. Malá scéna je v domě na Mariánském náměstí. Kapacita hlediště velké scény je 370 diváků, odpovídající potřebám města a regionu. Zcela nevyhovující je velikost jeviště, výška provaziště, absence zadního a bočního jeviště, zázemí dílen a skladů je mimo současný areál divadla. Dlouhodobým zájmem města Uherské Hradiště je současnou nevhodnou situaci divadla do budoucna vyřešit.

Studentům budou k dispozici čtyři lokality v centru města dle výběru Útvary hlavního architekta Uherského Hradiště. Po zhodnocení a analýze volí jednu parcelu dle vlastního uvážení. Architektonické řešení bude respektovat charakter parcely a sídelního útvaru centra, zejména její topografické a kontextuální kvality, při zachování památkové ochrany stávajících objektů. Funkce objektů, dispoziční řešení i dopravní řešení budou vycházet ze stavebních programů divadelních provozů ověřených stávající praxí.

Rozsah grafických prací:

I. Úvodní údaje

Identifikace stavby, název, lokalita, údaje o zadavateli

II. Souhrnné průvodní a technická zpráva

Základní údaje charakterizující zástavbu a její budoucí provoz, přehled výchozích podkladů, zdůvodnění cílů návrhu, souhrnná technická zpráva, popis situačních vazeb, popis stávajících poměrů, limity využití, ochranná pásma, architektonická a technická koncepce navrhované zástavby, východiska návrhu, idea návrhu, ekonomické zhodnocení návrhu.

III. Výkresová dokumentace

Urbanistické řešení vymezeného území 1:2000 se vztahy ke struktuře území, fotodokumentace stávajícího stavu, dopravní řešení, řešení krajinných úprav, situace a půdorysy všech podlaží dokumentující provozně dispoziční řešení s vyznačením jednotlivých prostor a místností 1:200 minimálně dva řezy dokumentující povahu navrhovaného objektu včetně konstrukcí založení stavby a úrovní terénu 1:200, prostorové zákresy, perspektivy, vizualizace, charakteristický architektonický detail části stavby, interiéru nebo konstrukce 1:200 př. 1:10.

IV. Model

Fyzický model celého areálu a blízkého okolí 1:500, vybraný objekt 1:100

V. Prezentační panel

700/1400 2x panel souhrnně prezentující koncept a řešení

Seznam odborné literatury:

Dialogy o kráse, Platón

Politika, Aristotelés

A Source Book in Theatrical History: Twenty-five centuries of stage history in more than 300 basic documents and other primary material, 1959, A. M. Nagler

Theatre and Playhouse: An Illustrated Survey of Theatre Buildings from Ancient Greece to the Present Day, Richard Leacock

Schéma masové kultury Adorno, Theodor W. - Horkheimer, Max

Tajemství divadelního prostoru, Josef Svoboda, Odeon, 1990

Česká divadelní architektura, Jiří Hilmera, divadelní ústav 1999

Svět architektury a divadla, architekt Ivo Klimeš, Lenka Popelová, Eva Špačková, Grada 2014

Junioři matadoři, sborník, Kruh 2006-2009

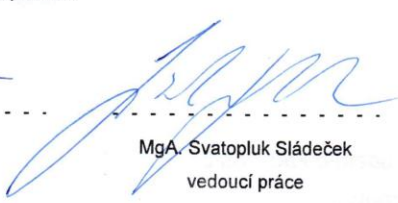
Architektura Uherského Hradiště 1945-1989, Neoralová Martina, UPOL

Termín zadání diplomové práce: 19. 2. 2018

Termín odevzdání diplomové práce: 14. 5. 2018

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Jakub Frolík
student(ka)

MgA. Svatopluk Sládeček
vedoucí práce

MgA. Ing. arch. Petr Šmídek, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Brně, dne 19. 2. 2018

doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
děkan

SLOVÁCKÉ V PARKU

ANALÝZA ZADÁNÍ

Urbanismus a kontext místa

Pro město Uherské Hradiště je role kultury, společenského života i aktivity obyvatel ve veřejném prostoru a využívání přírodních lokalit města tradičním a signifikantním znakem.

Kromě mnoha jiných institucí působí ve městě dvě historicky silné instituce – Slovácké divadlo se stálým divadelním sborem a Česká obec Sokolská.

Mezi těmito institucemi dochází ke střetu díky majetkoprávním komplikacím.

Respektive nedostatku prostor pro obě instituce. Slovácké divadlo se aktuálně nachází v objektu bývalé sokolovny na Velehradské třídě. Tyto prostory jsou zastaralé a nevyhovující jak svým technickým stavem, systémovým a dispozičním řešením, tak kapacitou.

Sokol naopak nedisponuje odpovídajícím vnitřním prostorem a je vhodné vytvořit místo pro setkávání členů i nabídku sportovních aktivit.

Řešení situace vidím v návrhu nového objektu divadelní scény a rekonstrukcí stávajícího sokolského areálu. Tzn. Přesunuji divadlo na novou lokalitu v blízkosti centra města, slučuji obě divadelní scény do jednoho objektu a sokolské organizaci ponechávám její objekty s výhledem úprav a dostaveb v blízkosti řeky Moravy.

SOUČASNÉ DIVADLO

Fakty, skutečnosti a problémy

Slovácké divadlo v Uherském hradišti patří k jednomu z nejúspěšnějších divadel v České republice a je nejmenším divadlem v Evropě se stálým divadelním souborem. Finanční soběstačnost instituce (47%) je více než dvojnásobná oproti celorepublikovému průměru (22%). Uherské Hradiště a její aglomerace sčítá přes 38000 obyvatel. Z čehož je 8300 pravidelných předplatitelů na představení. V obou scénách dohromady se ročně odehraje 330 produkcí.

Přes veškeré úspěchy divadelního sboru se však veškeré inscenace odehrávají v nefunkčních prostorách. Před prostor divadla, který by si takto významná kulturní instituce jistě zasloužila, je v podstatě nulový. Hlavní vstup se nachází 4 metry od frekventované čtyřproudé komunikace. Foyer je nedostatečné svým rozměrem a kapacitou, stejně tak šatna. Počet hygienických prostor pro hosty i personál je zcela nedostačující.

Špatná dopravní situace nenabízí dostatek parkovacích míst pro autobusy dovážející návštěvníky na inscenace (parkuje se na silnici, s tichou dohodou místní policie), ani pro osobní vozy. Zásobování ze zadní uličky je komplikované a mimo jiné velmi negativně působí na sousedské vztahy.

Tradičnímu kukátkovému divadlu chybí boční a zadní jeviště. Chybí ubytování pro hostující herce, dílny, některé kancelářské prostory, sklady atd. Technický stav vzduchotechniky je nedostačující a při představeních je prostor hlediště přehříván. Jediné, co v podstatě funguje velmi dobře je samotný divadelní soubor.

VYBRANÁ LOKALITA PRO NÁVRH NOVÉ BUDOVY DIVADLA.

Smetanovy sady

Z několika různých lokalit vytipovaných mimo jiné také městským architektem města, jsme v minulém semestru pomocí analýz a rychlého návrhu vybrali s kolegy pro každého jednu nejvhodnější parcelu.

Zvolil jsem místo nacházející se na okraji Smetanových sadů – jediného parku v Uherském Hradišti. Parcela je v docházkové vzdálenosti 5 minut od centra města a je v jeho vlastnictví. Situace je vhodná pro osobní i veřejnou dopravní obslužnost, je napojena na městský dopravní okruh. V okolí se nacházejí solitérní kulturní stavby a velké množství sportovišť. Ve Smetanových sadech se v letním období pravidelně pořádá úspěšný filmový festival a park za zabydlen stovkami lidí. Parcela je dostatečně rozsáhlá a nabízí tedy možnost návrhu odpovídajících prostor a provozů. Umístění divadla do parku je přidanou hodnotou. V současnosti je na lokalitě malé parkoviště a vydlážděná plocha z 60. let minulého století, která měla v minulém režimu sloužit ke shromažďování, avšak k tomu nedochází.

URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ

Okolí, kulturní solitéry, park a dominanta

Hlavním urbanistickým konceptem je navázání a doplnění dvojice samostatně stojících budov – Slováckého muzea a kulturního centra Hvězda. Návrhem divadelní budovy vznikne v blízkosti kulturní oblast, kde se jednotlivé funkce navzájem doplňují a podporují. Pomocí navýšeného provaziště je vytvořena výšková dominanta, která se nachází na pohledové ose z centra města. Divadlo se tak stává městotvorným prvkem. K parcelu je lokalizován dnes již boční vstup do Kina Hvězda a návrh svým umístěním vytváří mezi stavbami dialog a společný před prostor, který je adekvátní významu stavby, avšak neomezuje funkčnost parku. Od komunikace na severní straně parcely je navržen nový objekt, který odklání hluk a vytváří klid kolem stavby.

Začlenění návrhu do zeleně zvětšuje a přirozeně ukončuje park Smetanovy sady. Nápis „Slovácké divadlo“ je ve formě prostorového písmen z tenkého plechu umístěn před budovu, a ne na ní. Dává tím vědět, že divadlo začíná již v parku, a ne až v interiéru. Stávající parkovací plocha je nahrazena podzemním parkováním. Je zachována hlavní pěší a cyklistická trasa přes území. V návaznosti na územní plán je umístěna nová zastávka veřejné dopravy. Průchod k sousední sportovní hale na jižní straně a základní sportovní škole na západní straně je zachován a nikterak nelimitován.

ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ

Komponování, adice, role herce a diváka, divadlo v divadle, opona, hra, divadlo architektem

Ve svém návrhu si pohrávám s myšlenkou role herce a diváka. Pozorovatele a pozorovaného. Skrze sérii miniher a úniků za pomyslné opony či kulisy si člověk okusí střídavě obě role. Na konci této cesty je skutečná divadelní inscenace, která končí opět za oponou na konci hry. Vidět další představení se rovná absolvování opětovné návštěvy divadla.

Tuto myšlenku zhmotňuji v několika okamžicích. Část stavby sloužící pro návštěvníky orientována do parku je v celé šířce hmoty prosklena 150 cm vysokým pásem zasklení, což vytváří pro procházejícího člověka první představení. Stojící osoba nemá přímý výhled do exteriéru a je tak nucena vnímat vnitřní prostor. Svým pohybem, chováním a interakcí s ostatními vytváří děj pro pozorovatele vně budovy. V tomto prostoru je umístěno posezení pro bar a kavárnu uvnitř divadla. Prostor je zaklenut směrem k otvoru a vybízí svým tvarem k nahlédnutí ven. Sedícímu člověku se otevírá čistý průhled do parku a přestává vnímat interiér a pozoruje dějství v krajině. Jeden z dalších okamžiků je pokračování v cestě do sálu přes vertikální komunikaci, osvětlenou vrchním světlíkem (ve večerních hodinách uměle), která je však odhalena pouze po několika stupních a člověk mizí za zdí – další oponou či kulisou, pro pozorujícího osvětlen „reflektory“.

Malý sál, foyer, velký sál, zázemí a administrativní část. Jednotlivé hmoty propojené provozně. Komponováním jednotlivých hmot v celek je vytvořena solitérní skulptura zasazená do krajiny parku. Zvnějšku jasně odhadnutelné provozy uvnitř stavby vytvářejí vzájemným rozměrovým poměrem vůči sobě napětí i klid a gradaci směrem k dominantě provaziště, které je navýšeno ještě lehkou kovovou konstrukcí – několik vrstev kovových sítí vytvářejí efekt gradientního oslabení směrem k nebi, avšak nečekane ukončen tenkým zastřešením. Adicí jednoduchých hmot nabízí provozně racionální provoz. Stavba se z velké části jeví jako uzavřená, zaslepená zdmi. Otevřená a prosvětlená jen tam, kde je třeba a kde láká návštěvníky dovnitř.

Stavba v severní části je koncipována pro komerční využití v parteru. V druhém podlaží je umístěno 5 bytových jednotek orientovaných do parku se vstupní pavlačí na straně od komunikace.

DIVADELNÍ PROVOZ

Kukátko X experiment

Velký sál je navržen jako divadlo kukátkové se stejnou kapacitou pro 380 osob jako v současném divadle. Počet je vyhovující a navýšení by pouze zhoršilo atmosféru případným neobsazením sedadel. Tvar sálu je odvozen ze zkušeností podobných prostor a jejich akustických kvalit. Hlavnímu jevišti je k dispozici jedno plnohodnotné a z druhé strany menší boční jeviště a jeviště zadní. Šatny, maskérny, vlásenkáři a další potřebné prostory pro herce v době představení jsou umístěny ve stejném podlaží jako jeviště. Komunikace umožňují rychlý pohyb osob a vstupování na jeviště z několika stran. Zásobování je zajištěno ze západní strany budovy. Přivezené kulisy se mohou umístit rovnou na jeviště, či přes nákladní výtah převézt buďto do skladů v podzemním podlaží či do dílen v podlaží druhém. Hlavní výroba kulis zůstává ponechána v externích výrobnách. Ve stavbě je umístěna drobnější výroba kostýmů, rekvizit a paruk. Vyrobene kulisy je možné zde upravovat, a doplňovat. V podzemí jsou skladové prostory, kde se uskladní kulisy pro repertoár představení. Je díky tomu možné pořádat více představení a ušetřit se na provozních nákladech spojených s neustálým převážením kulis z externích skladů.

Experimentální, malá scéna, je tvarově neutrálnější, obdélníková a nabízí kombinovatelné polohy jeviště a hlediště podle potřeb. Změny uspořádání sálu jsou umožněny díky praktikábovým stolům, které jsou v případě nepoužívání uskladněny v jižní části. Na východní straně je navrženo malé provaziště pro další variabilitu a možnosti pro scénáristy.

AKUSTIKA

Hlavní akustický princip je rozměrový poměr sálů, který vychází z referenčních realizovaných příkladů. V návrhu je po obvodu hlediště a balkonu vymezen prostor pro akustické difuzéry, které by byli projektovány specialistou.

KRAJINNÉ ÚPRAVY

Hlavní urbanistická osa od města k zimnímu stadionu je zachována a proplovává mezi navrženými objekty. Hlavní přístupový chodník z kartáčového betonu je tvarován podle tvarosloví stávajících parkových cest a vede ke čtvercovému nástupnímu prostoru divadla (kamenné velkoformátové desky). Polyfunkční stavba na severu je s divadlem propojena pásy velkoformátové dlažby v trávniku. Část předprostoru divadla je stropní konstrukci 1PP, na které je 80 cm zeminy. Na něm je položen intenzivní zátěžový trávnik, sloužící jako pobytová plocha. Na této konstrukci jsou vysazeny pouze dřeviny nevyžadující hluboké zakořenění – vícekmenné formy stromů a keře. Vydlážděné plochy jsou účelné a zeleň je v parku prioritou. Proto také příjezdová cesta ke sportovní

hale, sloužící také k zásobování divadla, je vytvořena zatravnovacími díly. Které mají nevýhodu v nutnosti zavlažování, vidím však přidanou hodnotu v estetičnosti a vztahu k parku.

KONSTRUKCE

Konstrukce nadzemní části kombinuje železobetonový stěnový systém s e systémem skeletovým. Administrativní část v severní straně je čistě skelet. Prostor k posezení v přední části foyer je z architektonických a estetických důvodů řešen jako ocelová konstrukce.